Idees i creences

Per PepMaria el dl., 01/10/2018 - 10:51

On es juga la meva felicitat: en les meves idees o en la meva manera de viure? Què té valor en una persona: les idees que expressa o la vida que viu? Com es relacionen les idees i la manera de viure?

Per respondre a aquestes preguntes em sembla rellevant la diferència que estableix José Ortega y Gasset entre les idees i les creences. Diu Ortega que “las ideas se tienen; en las creencias se está”. Les idees se’ns ocorren o ens les trobem quan dubtem. En canvi, en les creences ens hi trobem sense dubtar-ne. Per exemple: una idea que se’m pot ocórrer és “l’amistat és molt important”; però les meves creences sobre l’amistat són prèvies a aquesta idea i es manifesten en les hores que he dedicat als amics.

Ortega afirma també que jo sostinc les meves idees; però les meves creences em sostenen a mi: “... la ocurrencia se tiene y se sostiene. Pero la creencia es quien nos tiene y nos sostiene” (José Ortega y Gasset *Ideas y creencias* 1934). Com si les creences fossin l’aire i el sòl en els quals ens movem, sense adonar-nos gairebé mai que respirem i que ens sostenim en un tros de terra.

Acostumem a ser més conscients de les idees que tenim que de les creences que ens sostenen. En aquest sentit, és més fàcil canviar d’idees que de creences: canviar d’idees significa canviar la manera de pensar; canviar de creences significa canviar la manera de viure.

Com podem fer-nos conscients de les nostres creences per a saber si volem i podem canviar-les? De les idees ens en fem conscients contrastant-les amb els qui pensen diferent; de les creences ens en fem conscients contrastant-nos amb els qui viuen diferent.

Hi ha un text del segle I dC que dóna pistes sobre contrastar-nos amb els qui viuen diferent. En aquest text, dos joves seguidors d’un mestre d’Israel són convidats per ell a seguir un altre mestre.

“L'endemà, Joan tornava a ser en el mateix lloc amb dos dels seus deixebles i, fixant la mirada en Jesús que passava, va exclamar: “Mireu l'anyell de Déu!” Quan aquells dos deixebles el sentiren parlar així, van seguir Jesús. Jesús es girà i, en veure que el seguien, els preguntà: “Què busqueu?” Ells li digueren: “Rabí —que vol dir «mestre»—, on t'estàs?” Els respon: “Veniu i ho veureu.” Ells hi anaren, veieren on s'estava i es quedaren amb ell aquell dia. Eren cap a les quatre de la tarda.” *Evangeli de Joan 1, 35-39*

En els termes d’Ortega y Gasset, els deixebles de Joan Baptista no estan preguntant a Jesús per les seves idees (“Què penses?”) sinó per les seves creences (“On t’estàs?”). Perquè a Israel els mestres - rabins no ho són pel que pensen sinó per com viuen, per on s’estan, per on “romanen” . De fet, el verb grec usat per l’evangelista per dir “t’estàs” és “menein”, del qual deriva el llatí “manere” i el català “romandre”. Lligant de nou Ortega i l’Evangeli de Joan: “romandre” és sinònim de “sostenir-se”.

Però allà on Jesús s’està, on roman, no és un lloc físic: és una relació. Més endavant a l’Evangeli Jesús afirma “Jo estic en el Pare i el Pare està en mi” (Jn 14, 10. 11): de nou el verb “menein” per dir “estic en” i “està en”. Jesús roman -se sosté, és sostingut- en el Misteri últim amb plena confiança: per això l’anomena “Abbà”, “Pare”. I la confiança de Jesús va romandre malgrat que la relació fidel amb aquest Abbà portés la seva vida –plenament corporal, plenament històrica- pel camí del dolor fins a una mort ignominiosa.

Tal vegada la felicitat no es juga en les idees sinó en la manera de viure. No en el que penso sinó en com visc, en on m’estic: en les persones amb qui em relaciono i en la confiança mútua que pot anar creixent –corporalment, històricament- dia rere dia: en la riquesa i en la pobresa, en la salut i la malaltia, en bons temps i en mals temps.

.....

· “Som més el que ens succeeix que el que programem o planifiquem.” Joan Carles Mèlich, filòsof.

· “És més fàcil canviar d’idees que canviar de tarannà.” Ernest Lluch, Economista i Ministre espanyol de Sanitat (1982-1986).

· “Com més gran ets, més difícil és adaptar la teva vida a una nova idea i més fàcil adaptar la nova idea a la teva vida”. Howard Gardner, autor de la teoria de les intel·ligències múltiples.

.....

· Quines persones reconec com a mestres? Com connecten les seves idees i la seva vida?

· En quins espais em puc acostar amb confiança a persones que viuen en la necessitat o precarietat econòmica, a fi de ser conscient de les meves creences?